

P.P. 1-99 796

796

rec
1/9/47

Married life

ind.

M 35 pp #3-8-011-8-47.
Monna le Moxatsaxwê.H.M. Mohlabe ^{K34/82}

Bethany Mission

P.O. Richardsdal

Monna o tšea mosadi, byale mosadi yo ke waxaxwe, byale taba e kxolo o ka kwa xe balaya mosadi xe a bikiwa.

Xolaya ke xone bare mohlantšwe a tlo kaxo ka lona a e ya boxadi, ke moka bahla-ba pudi ya mokxoko, byale ka mabanyana baleloko la bo moetsana ba kxobakana byale bathōma xolaya ngwana wa bōna xa mōxō le lesoxana.

Bare wa bōna re xofa ngwana yo wa rena, fēla re xofa dinōka xe elehlōxōke ya rena. Re phetšē naē mo lebaka le letelele, byale a re tsebe mokxwa wa xaxwe, xa na lehono re tla kwa tsaxaxwe.

Byale wakwa wena ngwana, mosadi ke ngwakō, xē o hlōkōmēle mō

796

K34/82

2

tswala waxaxo, ke yêna monna waxaxo
yo moxolo, ke o ka seke wa kwa sewe
a kobotšaxo tša xaxo di ka sefêlê.

Hlompô le boethswarô. Mosadi o
swanetšê xo hlompô matswalê wa
xaxwe le xe a pe a tšaxaxwe dipitšâ.
Le xe ba ka no ômana mowe xaxona
molato ka kobane xaxona batho ba ba
sakexo ba ômana xâa kolwa.

Boethswarô byowe a swanetšê xo
xo mothswara ka byona ke byo, o s-
wanetšê xo a motšolêlê buušwa, le
xo ka matswalê waxaxwe anyaka
xo dira byala, a mošidišê † mmela le
xe ba hlobolêla a mohlobudišê le xo
kxêlla metsi a mokxêndišê le dikxong
tša xo a pe a byala o swanetšê xo
a mokxišê, ke tšona dikhswanêlô
tša mosadi xa matswalê waxaxw

796

K34/82

3

e, xe a saka a dira byale a wa ke
mosadi wa ko seloke.

Ka korialo ke xore le meloko ya xabô m-
onna a ka seke a ba bôna ka mōxô
le meloko ya xabo Matswalê.

Melaô a ka seke a e hwetsana, ka
kobane Matswalê wa xaxwe a ka se-
ke a motša batho ba we a swame-
tšexo xore a ba hlomphe xe a ba bôna.
Byale le yêna Matswalê wa xaxwe
a ka seke a kxôna ko hlomphe ba xô-
xadi ka baka la ngwana wa bôna.

Kxanthe xe a hlomphe Matswalê wa
xaxwe, o tla motša meloko ya xabô,
le xore xe mokête a tlele mona o mo-
tswarê ka diatla tšê pedi.

Xore ditaba dikwale xa botse ke tla
khôma ko hlaloša ka maina a bat-
ho, ke tla ngwale ka basadi ba kxô-

796

K34/82

4

naxo xohlompá bo matswale abôna.

Isetsetse Mongale o tšere mosadixa Pôpêla leina la mosadi ke makalauba byale makalauba a bêtêxa bana ba Mokhopo, Matxôpê ke banenyana bahlankana ke Modupi le Polatsi ke batloxo-olo baxa Pôpêla.

Mokhopo a tšea ke baxa Mašumu, morwa a Mamei ngwana Shekwane, ele xore o be a swanetšê xo tšea mosadi kama-
lome waxaxwe.

Matxôpê a tšea ke baxa Raxanya morwa Mankotšane ngwana Lokweng, a ka aya xo tšea mosadi xa malome waxwê ke be ke lebetšê xo ngola yo monqwê šo Mokangwê a tšea ke baxa Pôpêla morwa Matxôpê ngwana Mongale, byale dikxomo tša xo tšwa yêna tša tšea mosadi xa Mohlabe, byale ka xoricalo ona

796

K34/82

5

le moxadibō waaxawe.

Taba ena xa e makakhe xe mokangwê
a tšere ke baxa Pôpêla elehore mmax-
we ke ngwana Pôpêla, kabaka laxo-
re bôna baxa Pôpêla ka noši ba a-ro-
xane ka bakala maina a bo papab-
ôna, bawe maina a bôna eleho Mok-
waše moxolo, moxatho Sexokxomele.

Byale xona le kxôrô yaaxa Pôpêla waxa
Mokwaše le yaaxa Pôpêla waxa Sexokxo-
mele byale le bôna ka noši ba tšëana
byale ka Maseroko ke waxa Pôpêla y-
wa kxôrô ya mokwaše, byale a tšëa
ke ba kxôrô ya Sexokxomele.

Modupi a ya a tšëa mosadi xa malom-
waaxawe xa Pôpêla waxa Sexokxomele
eina laxawe ke Maxanong ke leina
e we ba moreletšexo rakxadi waaxawe
Maxanong (makalauba) mmaxo Modupi.

796

K34/82

6

Byale xona le taba e la ya Mokangwê
 xe aile a tšea ke baxa Pōpēla e be ke
 sešū ka e feletšā ka molaō, o ile a tš-
 ea ke bakxōrō ya Mokwašē ke xore ka xo-
 rialo ke batloholo bakxōrō ya sekxomele.

Modupi o tšea mosadi ka ditxomo
 tšā xo tšwa Mokxopo yola wa xo tšea ke
 baxa Mušūmu, ke xore Mokxopo le yēna
 ona le lapa, byale makxōpē yēna le
 Mokangwê ditxomo tšā xo tšwa bōna
 diile tšū tšenana ka mosadi wa Polatšī
 yo we mosadi wa xaxwe elexo tšū-
 ba ngwana Mohlabe.

Modupi mosadi wa xaxwe elexo Makan-
 ong, ke kla bolēla ka yēna, o klile
 ka Mongale xo a peēla rakxadi wa xaxw-
 e. Kannele o klile xo a peēla rakxa-
 di wa xaxwe.

Esale a bēkiwa a pea pitsā ya ra-

796

K34/82

7

Kxadi waxaxwe, xo fihlêla a eba le bana
ba bahlano, Monna waxaxwe a ba ahwa
mosadi a sale lapeng la matswalê wa
xaxwe, o tlile a nthšā ke mosadi wa
le Kxôtwane Polatšhi.

Byale mosadi yo o na lehlomphô e kxob
xa baxadibô baxaxwe ka moka, a kxet-
he xore nna ke tla thswara yo ka xo
tšwa ka dikxomo tšaxaxwe, byale ka
xoriale le yêna xe a fihlile malapeng
a baxadibô baxaxwe a rôthe.

Xo rôtha ke xore xo rôtha ma rôthi a
puta, byale xe a ile a wêla fase ke
moka mabu a le metsā le xore xo ile
xwa wa le rôthi mo wa sesaxobon-
a. Byale xe ele polêlô mabapi le moth-
o, xe a sa kxone xo thswara baxabo,
xe a fihlile a hwetsā xore xona le
byala, ba ka seke ba molebella, byale

796

K34/82

8

Ka bana la tsebô e ya xaxwe ya bompya
o tla tloxa la lebeletšê fase, xanthe o
swanetšê xo lebella xôdimu ka xobane me-
xôkxô e ka rôtha. Ke yôna hlalošô ya
lentšû le a rôthe.

Hlompô ya ^{mosadi} motho le boethswarô xa
bathe ba yale ka ^{moxadibô}, ranquane
ra moxolo, Malome le baleloko bawe a
bônaxo matswalê wa xaxwe a ba tšwa-
ra ka molaô, le yêna o tšwanetšê xo
ba tšwara ka molaô.

Xohlompha le xo tšwara motho a bare
xo moxexiša fêla, a wa xo sexiša
kaxona selô, ke xo môna xe a lapile ke
moka wa mofa metšianwa. Ke xôn-
a xohlompa kudu xo mothswara.

Xe yo mongwê wa bôna xe a ka fi-
hla motšeng, monna wa xaxwe le ma-
tswalê wa xaxwe a sexôna a sete

798

K34/82

9

a molesetša a feta o swanetshe xo mohlalêla le xe ele byala wa mofa, byale e tla nore xe batlile ~~a~~ bahlalošetša xore malome waxaxo o be atlile mo byale nka mokxêla byala, fêla o fitile o ile bokête o ile nka seboê ka mono, oitšê le dumêle.

A wa xe ele monna ya naxo lehlaloxanyo, o swanetshe xo sexopolêle mosadi moxopolo o mabe, wa xore wa fora o kxetshe mottabo waxaxwe, a dumêle xore o dirile xa botse moxatša.

Ka tsatši le lengwê malome waxaxwe o tla fihla ke moka wa kwa a bolêla xore ka tsatši la xore ke ile ka feta fa ke ya bokête byale ka hwetšana mosadi waxaxo mohlolo a nkxêla byala.

Ke mokxwa o motse wa xo thswa-

796

K34/82

10

ra batho, ke moka ke molaō o olukilexo.
Byale le yēna malome wa xaxwe o
ha tšama a bolēla xore motloxolo o
tšere mosadi wa molaō.

Monna le yēna ka bakka la baxoxa-
di ke xore baxa matxolo wa xaxwe
o swanetsē xore xe battile a bafe
tša xoja, ka xobane mosadi o tla no
homola, o nyaka xe bōna xore a o fo
nyaka baxeno fēla. Byale monna
o swanetsē xore xa mosadi wa xax-
we, o ke o fe matxolo mapoto a la
ke moka a bafe le yēna o tla bōna
a tshabile.

Xo byale le xe malome wa mosadi a
ka atla, yaba mosadi wa xaxo o na
le byala, ele xore mosadi o be a ko-
potšē xo dira modirō o mongwē, by-
ale monna o swanetsē xobolēla le

796

K34/82

11

mosadi wa xaxwe, xore malome wa xaxo šo, byale e be re swanetše xore re mofe mapoto a, a ka leka xoxana wa no'bolêla le yêna ka xo moretele-tšã, ele xore a xane o nyaka kobôna xore na wa moleka.

A wa xe ba Kwane ke moka ba be-xa malome wa xaxwe xore mapoto še a, monna wa xa kete ore ke xofile, ke moka le yêna o tla leboxa. Byale mowe re e thuta seema sa xore moyene tla ka xesu re jê ka wena. Se sengwê bare thšixidi e phela ka madi a moyene.

Byale ka mokwa wa mohuta o we le wena ba swanetše xoxo thšaba le xôna o tla kwana le mosadi wa xaxo moxo safelexo.

Baxa makxolo wa xaxo ba tla xora.

796

K34/82

12

ka, le xōna o tla kwa bare ngwana
wa rena o dulexile, byale kamokwa
a wa mohuta o we le xe badirile
mapoto ba nyaka xonwa naxo.

Basadi ba Kxaitšedi tša mosadi bya-
le le bōna wa re xo ba bōna wa fē-
la o ba thabisā, bo matxolo bo matx-
olo, ke moka ke ona le dijō o ba
fa ba eja.

Mosadi yo Maxanong melaō e newe
o e a ka reje re tšitšē fēla le
xe melaō o ka seke wa e akare
tša kamoka, e mengwē e swane
tšē xo fēla e palla, fēla baka
seke ba xoēpa, ba ha fēla bare
ngwana wa motho yowe o lutile
fēla o diōšita ke borathana.

Molamo o swanetšē xoxohlomp^ha byale
ka mosadi waxaxo, fēla hlomp^hō ya

796

K34/82

13

taxwe e kaba ya feta ya mosadi wa xaxo, kabaka taxore mohlomong o kano-re ke a moroma byale wa kwe a xana.

Byale molamo wa xaxo a ka no sekhlomphe le wena xe o re xomona wa mmona byale ka xe nke a se motho xoba xe o bona monna wa taxwe a no tla a feta o na le dijô, byale ka xori-alo le yena a ka seke a xobona.

Basadi ba xohlôka hlomphe le boeths-warô. Ke xore mohlomong mosadi o be ana le hlomphe, byale ke moka a helemisa ke monna ka baka la kxopolo em-pe ya ^{xore} mosadi wa taxwe xe aile a bona yo a motsebaxo ele xore wa feta, a mo-fa dijô, byale xe a etla a botša monna kaba e, ke moka a motia, are o file batlabo baxaxo.

796

K34/82

14

Byale xe a sa hlomphe matswalê wa xaxwe, ke moka matswalê wa xaxwe o thôma xo êma le ngwana wa xaxwe, ka xore a wa le teka a lenamony, o ile xo kxêla yo we mokête ka moraxô a šala a fetša piša le ba bangwê.

Ke bolêla ka bohlatse bya batho ba mohuta o we, ke monna yo barexoke šalatsala Iselane o na le basadi ba babedi mosadi wa pele ke Maite ngwana sebaše, wa bobedi ke Kobeng ngwana Mohlabe, byale mmaxô šalatsala ke Mamoxasane, monna ke putšane. Byale mosadi yo Maite, ke mosadi wa xoloka, byale matswalê le morwa wa xaxwe a wa ke batho ba ba sa lokaxo.

Ke mosadi a dirile tša xoja elexo

796

K34/82

15

byala, xe ba xabō mosadi batlile ke moka
a ba ba kōna, byale mosadi ka xobane m-
etxwa ya bōna a sešū a ebōna a wa
a fohomola.

Ka tsātsi le lengwē a dira byala, by-
ale ba xabō mosadi baatla, yaba b-
atxonyana ba mamoxasane le bōna
baatla, a wa bahlakana.

Ka moraxō xa dijs ke moka bankwā
lexata, a wa ba anwa, ke moka ba
bitšetsā ba-txonyana ka ngwakong,
ba ba fa byala ba nwa. Yaba mo-
sadi o ba lebelešē a na taba, a noh-
omola, byale a le bella xore ba tla bi-
tšā ba xabō, a bōna ba sababiti.

Bomatrixolo wa xwē ba dira byala, ke
moka moredi wa bōna are xo monna
nna ke ya xo kxopela byala xa xēšū,
ke moka monna are a wa xolukile

796

K34/82

16

moxats'aka le nna ke tlaya nako.
 Bare xoja tša xoja ke moka ba thōma
 erile ke ba tsena ka kxōrō, moxadibō wa
 xaxwe a mokxanēla, are moxadibō baka
 moxadibō baka, a wa a moswara ka
 letsōxō a ya naē ka lapeng, monna
 le yēna a mošetšē ka nthaxō, fēla
 yēna a fihla a dula kxōrong.

A fihla a dula le moxadibō wa xaxwe
 ka lapeng, ke moka ba butšišana ma-
 phelō, a wa lesexō yaba lesexō. Kaxo-
 bane basadi ba kwana le xokxopola
 masefa, moxadibō wa xaxwe a mok-
 xēla masefa ke moka a mofa a
 ba a kxaphola.

Byale lebaka la xo thokolla byala
 la fihla, a wa mosadi le monna
 ba tsena ka ngwaking, byale ka
 moraxō ba bitša ngwetsi ya bōna

796

K34/82

17

ba thokolla byala.

Byale ba tšea pitš'a ya lexata ke moka ba iš'a kxakala, ba fihla ba e bea kxōrong, ke moka basadi ba motse ba bitš'ana ba fihla ba tsena ka ngwakong wa byala ke moka bathōma xo nwa Maxōri.

Ka moxō xo ~~ba~~ maxōri ke moka ba bitš'a moredi wa bōna, byale ba mokxēla byala a nwa, byale are ke xopola monna xore a tle a mošiele, ke moka batswadi ba xaxwe bare a o re nyatsang, wena nwa re a mōna re tla mofa a re swane le lena lena-paxo la rekōnō byale ka xe nke a-ra-le bēlēxa.

Mokxonyana o sa dutš'i kxōrong, yēna o nwele byala le banna bya le xata, kxathe pelo ya xaxwe e bohl-

796

K34/82

18

o ko, xe a bōna mosadi wa xaxwe a thabile, byale ke xore o lemetš'e xotla a enwa are ke xa makholo. Seema se-re kxuti ya pele xa e babe kobaba ya moaxō.

Bobe a boetš'isane, baile ba tšea pitsa ya byala ba fa ngwana wa bōna, ke moka ngwana wa bōna a bitša mōma monna wa xaxwe le matswalē wa bō xaxwe ba tšena ka ngwakong ba nwa byala, a wa bathaba.

A wa ke moka bahlwa ba enwa nab-ō, xo fihlêla lešatš'i le ya madikêlō, byale moredi wa bōna a laêla, ke moka ba nts'a pitsana ba mofa xore e wa byala ke moka bofedile, a ba bitša xape ke moka ba tšena ka ngwakong ba enwa, ke moka ba fetša ba tloxa ba e ya xae.

796

K34/82

19

Batho bana baxa tselane modikxopolong
tša bōna, bare re nwa mabêlê a ditxo-
mo tša rena xa sebašê, empa xa ba
xopole xore le bōna xe ba bōna baxōxadi
ba bathšabe byale ka xe le bōna baxōxa-
di ba bathšaba.

Basadi ba na le molekô, ke moka ngw-
ana sebašê aya a dira byala bare ke
bya bahlaxudi, le bōna batswadi ba
mosadi wa xaxwe baatla, ba nyaka xo
bonthšiša xa botse xore ke nete yom-
okxonyana wa bōna a bathšabe le
bōna ba kxone ba modirêla mokxwa
byale ka yēna.

A wa ba fihla ba dula, byale bahl-
axudi baba ba bafa byala bya bōn-
a banwa, ba xa matxolo wa xaxwe
ba kxopediša ke bahlaxodi.

Byale ka moraxō xa mo bahlaxudi ba

796

K34/82

20

feditšē byala bya bōna, ke moka ba
 a tšwa ka ngwakong, ba fetēla pele
 xo tšama ba kxopēla. Byale Maithe
 are xo monna wa xaxwe, byale moxa-
 tšaka, retla reng ka bomakxolo wa
 xaxo bare ba feta, a wa monna a
 botšā mmaxwē are ke kwa mosadi
 ore baxa makxolo bare ba feta. Byale
 mmaxwe are ditseba ke wena, xe xona
 le selō ba a feng.

Monna a boēla xa mosadi are a xoka-
 ba xona le selō, mosadi are e be re ka
 nobolēla re šupetšana mokatšaka, xe
 ba sa bolēla polētō e we malomew-
 a monna a tšentšā maduma ke
 moka monna ~~are~~ are bōna mokatšā
 batswadi ba xaxo, ba bukwiše ka di-
 rlaa, byale bōna malome o tšile
 re swanetše xobolēla ka yēna.

796

K34/82

21

Mosadi a ka a fetola selô, oile a nohomola, yaba mmaxo monna o tse-
a ka ngwakong, ore ngwanaka malome
wa xaxo šola o lapile, monna are
ke bolêla le mosadi byale mosadi a m-
phetole.

Byale ke moka mosadi, a fetola
ka xore xe xôna le safe batswadiba
ka, a wa xolukile fêla le yêna
malome wa xaxo, xokaone xore a fe-
te le ditlala tšaxaxwe. Byale mats-
walê a xaxwe a mafetola ka xore ba-
tswadi ba xaxo re ba file ditxomo
ba llê tšôna, ba ka seke batla ba
aja le dijô tša rena.

Monna a thôma xo bitša malome a
xaxwe, byale malome a xaxwe, oile
xe are o tse na ka lapa, mosadi are
e fêla le hono xôna baxa 2 selane.

796

K34/82

22

le tla mpa la mpolaya, mabêlê a a
ka ke tla thekxola ka falatšã.

Batswadi ba mosadi ba kwa lentšû
la ngwana wa bōna, ke moka ba tlo-
xa, byale malome a monna a thōma
xo makala, yaba mosadi o eme molom-
ong wa ngwako, byale malome wa
monna a fihla a dula tšiding are
morena, yaba motloxo ore bena, a
šitwa xo bena are a ko bena byang
mosadi wa xaxo a thibile molomo, a eka-
ba moluto keng.

Byale ba thōma xo molaudišetšã, xore
mosadi yo o xana mo tere re nyaka
xo lefa byala, a xoma a butšišã
putšišō ya xore e fa e la molêbêla
bare a wa. Byale malome a mon-
na o nyaka xo tloxa e kwile there-
šê, are xo mosadi o ke o mpatšê

796

K34/82

23

bala mohlomong ba mpotsa tša ka
hlaa la thekō.

Mosadi a thōma xolaudiša, are ma-
lōba ke dirile, byala, la fihla ralefa
byala ka thabō, monna a dumēla, are
baxêšū ba ba kōna, kare uwa ba hlae-
tšē, ke xomile ke dirile byala, a laka
la ba kōna, baxêšū ba seke ba bo bōna
xwa fihla mokxonyana wa bōna ba mo-
fa, byale batswadi baka ba dirile by-
ala re ile re nwele.

Lehono ke dirile byala batswadi baka
ba hile, byale ke ile xo monna waka
baka makxolo wa xaxo bare batloxa,
byale xe re sa bolēla taba e, ke xe
xo etla maduma eno, ka xoria lōba
re batswadi baka ballē dikxomo, ke
ka mokxwa o we ke rexo a ba kō-
niwe ka moka, xo seng byale ba

796

K34/82

24

Kampa ba mpolaya, xa ke dumele xore le
tšeneng lonwa byala.

Mokhalabye are motlaxolo o na le phōšōa
se mo o ka kōnaxo baxa matxolo waxaxo
tša xoja, tša xoja ke dithšila tša mē-
nō xape byala a bona moxwapa, moxw-
apa wa byōna ke xofa, ka xobane ka
moswana o tla hwetšema yo nola wa
xomofa matōba a dirile, le yēna a xo-
thšaba. Ke o kone baxa matxolo wa
xaxo le nna o nkone, mosadi mo a bo-
lêlaxo o na le nnete, ke moka le yēna
a tloxa a napa a eya xal.

Byale ke moka mosadi a napa a kē-
kēma, e ve xe a nwele phihlō ya
byala byo we ke moka a ôpêla kō-
pêlō e e texo, ke beke se mokêkēma
ke ke kemisa ke lena, ka bakka laxo
nwa byala.

796

K34/82

Lo tloxa mowe ke moka mosadi a dira
ka mokwa o a rataxo, xe a dirile byala,
a thōma xo kōna ba leloko la bo monna,
ke moka motse wa rutlêxa.

Putšane ke ngwana wa pele, moratho
ke Mafōrwane le kxothwane la bōna
ke Ramapolana, byale mokhalabye yo P-
utšane a hwa, a šia yēna morwa
šalatsāla.

Lehono ba motse wa Mafōrwane le
ba motse wa Ramapolana a ba sa
nw ešetšana byala le šalatsāla ka
mokwa o ba kelemišitšexo mosadi-
wa bōna, ka xoricalo boxolo bya xaxw-
e a se bya selō. Le xe a ka bōna m-
otho yo a mothšōšaxo yaba mosadi xa
rate, a ka seke a mofa sejō.

Byale xe ba dirile byala xaxabō, ono
ho bā monna are kokxopēla byala

796

K34/82

26

ka xêšũ, ke moka monna a xane, ka xobane o bōna xore ba ka see ba mofa, mosadi o tla notloxa a ya, are, mothšidi sephitile sere lehu a seselō lehu ke le tete.

Ke moka a fihle baxabō ba mofê byala ka mokxwa a ba ka kxōnaxo, are xe a boēla xae, ke moka a fihle a taxilwe, byale monna a thōme xo motia, mosadi a nodula. Ke moka a nofēla a dira byale, a fēla a etla a motia byale mosadi a okwa xore diababa a thšabēla xaxabō.

Byale baxabō mosadi ba tšea mosadi wa Iselane ba moromēla le mothoxore iša mosadi yo xa Iselane o kwa a xore na ba lwetšeng, sebaka ebele Maxomane, byale a fihla le mosadi are, a wa baxa Iselane ke tlišitšē

796

K34/82

27

mosadi wa lena, fêla baxa lebaše ba
 itšê ke nape ke kwe xore a molato keng
 xe a leiwa. Monna are a wa butšiša
 yêna mosadi, byale mosadi a thôma kob-
 ofêla, ka xore ke nomakala xe a ntia, fê-
 la mabana keile ka motšâ xore kowa x-
 axêšû xona le byala, ko kxopêla byale a
 xana, nna ka tloxa ka ya, byale ke xô-
 rōxile le tšatši le sešû la dikêla. Fêla po-
 lêtô ya xaxwe ore baxêšû ba mpitšâ ba
 mpitšetšâ ba tlabo, e le xore nna ke rile
 xo yêna a e riê byale a ke tsebe se we yê-
 na a sethšubaxo.

Monna a bolêla xore dilz ka moka tšew-
 e mosadi a dibolêlaxo ke maaka, mo-
 sadi o tšile a tšaxilwe, byale a hwe-
 tšana nna ke xôšitšê mollô, byale
 a fihla a ntia ka letswele. Matswa-
 lê wa mosadi le yêna a êma le ng-

796

K34/82

28

wana waxaxwe.

Byale ke moka sebaka sare a wa mosadi wa lena so, fêla ke tla mōšia fa ke boetsā mantšū xa batswadi, empa pol-êlō ya bōna ba itšē molato ka o xōna fêla leseke la boeletšā.

Byale nna Maxomane ke le bōna phō-šō, ka baka laxore, xe le bōna xore mosadi wa lena o ēla batlabo, fêlō kowa ke xa matxolo wa xaxo, xe xōna le byala sepeia le mosadi wa xaxo. Lexōna xe o bōna xore mosadi waxaxo o taxilwe wa kolêbêla, tloxa o dula motšeng o mongwê o noba o etiša o tla bōna xe a ka xa latella, byale xe a xolateletšā xolateletšē a wa batho ba Haba bam-mōna, xe mohlomong o tlare xe oboya wa hwetšana byala bo mokatile. Ke moka wena o finle o rōbalê, byale ka

796

K34/82

29

moswana o boxê o mutšiša xore a
 mabana o be o dirang, mowe o klaba le
 bohlatse, ke moka a tloxa a fihlaxa sebaše
 a laudiša ka mokxwa o ba boletšexo ka
 ôna, a wa xwa sebe letaba.

Bothša bo senaxo molai boya le kxwale
ka mphathong. Byale bo rangwane waxa
 xwe a ba botšê selô ka ditaba tša mo-
 huta o we, Kxanthe seema sere kô-
 nanang tša xoja taba mpe le botšanê.
 Monna yo o ile a boeletša a tia mosadi
 ka baka la byala bya xabô bantswadi
 ba mosadi, mowe o ile a monthša m-
 adi.

Madi a nyakexa a ila, byale mosadi
 a thšabêla xaxabô, a wa baile ba m-
 olifiša ka kxomo le lefofa la xo hla-
 tšwa nthô. Lefofa ke pudi.
 Byale ka xoriato metse e sinyexile

796

K34/82

30

le ditseka diafêla ka baka la matswa-
lê, a kxone xo hlompha ngwetši, byale
ngwetši le yêna o metše diphafêlô. Bya-
le motse o we ba o bitša xore ke mot-
se wa thubyaneng.

Monna le Moxatšaxwe. Monna mola
a bekaxo mosadi o swanetše xo tloxêla
tša bosoxana a swarê molaô waba-
nna, mosadi le yêna o byale o swa-
netše xo swara molaô wa sesadi.

Byale kwanô ya monna le mosadi ke
xore mosadi xe a bôna baxabô le monna
o swanetše xo ba tswara xa botse, le
yêna monna, a wa mowe o tla hwe-
tšana ba sanyatsane.

Modirô wa monna monna o swa-
netše xoaxêla mosadi ngwakkô, ori-
pa diphate tša lexôkxô lexôkxô, le
mahlômô le dipallô le dintsi, byale

796

K34/82

31

xe dilô tšewe ele tše dintš; Ke moka o
thōma xo thala ngwakō.

Byale ngwakō o thadiwa ka mokwa o
motho go mofelele xoba yēna mong wa
ngwakō o rōbala kowa lebatleng lewe
batlilo xo axa ngwakō ke moka byale ba-
re ka kowa matloxiang xaxatwe ke moka
ba dira molete, ba dira kxole nyana le
hlōxō ya xaxwe, ka matong le xōna ba
dira byale, ke moka a xoma a lebella
kwa ba dira byale.

Ke ba feditšē xodira modirō we kemo-
ka ba ēpēla ngwakō, o ēpēla le ba-
nna ba xabo ba matšē, mosadi a di-
tile mapoto. Ke modirō wa monna
o moxolo.

O monqwē ke xore monna o swane-
tšē xo thētha thšemo le dirapana tšē
we mosadi wa xaxwe a tlaxo xoba a

796

K34/82

32

Kola xa tšona. Byale a beê a bêtiele le mphini wa letšepe.

Byale dilô tša lapa tšewe monna a swanetšexo xodinyakêla ke leselô, seroto, Motipô, sešexo, lehudule mose, patô, Moxopo le lefêhlô le lehô ke tšona dilô tša lapa tšewe monna a swanetšexo xodidira.

Byale dilô tšewe, dina le ba sila, ba bangwê banna a ba ditxone, xe a tla di hwetšana e sexore a sabe xa bawe ba kxônaxo, ke xore dilô tšê dibašitaxo banna ba bantši ke leselô le seroto byale tšê dingwê tšê sešexo ba diôtšwafela xohlwa ba dutši.

Dibyana tšewe diswanetšexo xoniyakêla ke mosadi ke tšena, dipitša, meribyana, ditxêrô, Maxoxô, ke axoala, fêla le lona e sale sôna sebyana

796

K34/82

33

Lwala, lōna ore xolebōna ke moka
a dira mapoto banna ba ya ba morwa-
lla.

Medirō wa mosadi ke xoxa lapa ka
dihlaka le lehlaka, le xo bōtša ngw-
akō, ke moka monna a dira le bati;
axōna, byale mosadi o tla dira moru-
tutu wa xore le bati la seke la tšwe-
la kantle.

Dhswaranō ya monna le mosadi.
Ke tla hlalōša ka maina a batho
xore ditaba dikwalaxale xa botse. Ke
tla thōma ka batho ba xo thswara-
na xa botse. Ke xore ke mosadi yo
we arexo le xe a fapane le monna
xaxwe, byale batho bare xo fihla ke m-
oka sefahlêxō sa xaxwe sa êla. Bya-
le batho baka seke ba tšeba xore ba-
tho ba ba fapane.

796

K34/82

34

Sebatane Masete, oile a tšea mo-
sadi waxaxwe xa mametsä leina la mo-
sadi ke Mamaramu ngwana lewele.
Byale xo kwaxala xone mosadi yo oile
a hladiša a be a tšea ke yo mangwê
wa xana k̄wa xa Mametsä.

Byale ba ile bare xo kwana le mothepa
ke moka ba thšaba naê, byale xe ba
xabô mothepa xe ba fiha bare re nyaka
ngwana wa rena, mokhalabye yo we
waxa Masete, are, a wa dikxôzi nna
ke nna mmaka pela, byale mmaka pe-
la o baka a e thswere.

Ke moka a nthšedikxomo a bafa
ke moka baxa lewele baxapadi.
xomo ba kloxa natšô, mmaka
pela a šala le mosadi.

Byale mosadi yo we, a waxaxona
motho le ka o tee, yo we a ka ts-

796

K34/82

35

e baxo motxwa wa xaxwe, xe o fihla
o mohwetsana, wa hwetsana xore mo-
nna wa xaxwe xa xona, byale wa mutš-
iša ka xore Sebatane o ka e, o tla kw-
a are mokhalabye a xona a ke tšebe
xore o ile ka ka e.

Byale ka xe batho ba sake ba lesa xo-
ōmana, ba ka no ōmana, byale xe xo
fihla batho ba šele, wa bōna mo-
sadi a tšabile. E le xore xe batho b-
atloxa bōna beng ba tla šala ba
kwatelane.

Bana ba mosadi yo mamarumu
xa bana mebalabala byale ka ba-
na ba ditadi, kamoka ba swena le
papaxō bōna, ba ba ngwē ba swa
na le mmaxō bōna. O bōna xore
mosadi o kxōna xo e tšwara ka
molaō, o lukile xape e bile a se

796

K34/82

36

seštswa.

Monna le mosadi ba swanetše xokwana, ke xore modi o mokolo wa kwana ke xo kwana le baleloko la bo mosadi le yēna o tla kwana le ba baleloko la monna, byale mowe o tla hwetšana le kwana.

Taba e ngwē xape ke xore wa sete wa modiša, ka xobane motho a dišwi, xe o ka dira taba ya mohuta o we, a wa o phakiša o fapana le mosadi, ka xobane ka tšatši le lengwē o tla no motlalla ke pelo, xe obōna a xahlana le motho a modumediša a mutšiša maphelō, byale ka xe onale mōya o mobe, wa xopola xore a ba bolele setō, ba bolēla tša malaō.

Byale ka mokxalabye yo Maheaxane Mōla, o ile a tšea mosadi

796

K34/82

37

byale mosadi a bea a dira bana ba babedi, ke moka mosadi a hlala.

Molato keng, ke kore molato ke kore monna o na le dithsetla, ke mosadi ka tšea pitsa a ya nokeng, ke moka moa tšoboya, monna o bitšetša mosadi ka ngwathong kore a yo molebeli ka pele kore o bea sa šome modirō o mongwē.

Ke a ka tloxa le basadi ba bangwē, ba ya dikxoeneng ke moka ke ba boya modirō ke ōna, byale byale, ka tšatši le lengwē o nyaka ko no rōbala le yēna moxhare. Mosadi a bōna kore taba e a se yōna ke moka a tloxa.

A se ōna molaō o we o ka swa sanaxo le mosadi ka ōna.

A xoma a tšea mosadi yo mongwē le yēna a tloxa ka lona lebakale

796

K34/82

38

Ke hlalutšitšexo ka xôdimu.

Monna yo Mameaxane ke thšuwana, ona le kxaitšedi ya xaxwe bare, ke Mothšekxi o tšere ke baxa Mongale ke moka a tšea bana baxaxwe a ya a babea xaxaxwe le yêna a fêla a iya dijô xôna.

Mona naxeng e, xa kona mowe a ka bônaxo mosadi, ka baka la mokxwa waxaxwe, are mosadi yo we a ka motšexo o tla motšea kxole, batho ba nthse ba sa tšebexo mokxwa waxaxwe o bo tšê ke kxôpê, o phathaka ka dikxwele.

Qitô tšewe monna le mosadi ba naxo natšô, ke dikxomo, dipudi, dinku, dikxoro, dikolobê, dimpya, byale dilô tšena kamoka ke tšea bôna ba ba bedi. Ke monna a nyaka xo šumisa

796

K34/82

39

se sengwe sa tšona o swanets'e xo-
bolêla le mosadi wa xaxwe, ba kwana
ebe xona a se sumišaxo.

Lo tsibiwa kudu xore kolobê ke seruiwa
sa mosadi, fêla xe mosadi a nyaka
xo šabisa xoby xobolaya, o swanets'e
xobotša monna wa xaxwe, byale
xe monna a dumêla a wa ke
moka o tla dira sewe a senyaka-
xo. Lo byale ka mpya ke selô sa
monna, byale fêla xe a nyaka xo-
fa yo mongwê o swanets'e xobotš-
a mosadi, ba kxone ba mofa, fêla
xe mosadi a ka xana xona a wa
ke moka monna a ka seke a kxô-
na xo mofa.

Xona le dikxomo tša barediê, bya-
le dikxomo tšena dilaola ke mon-
na le mosadi, fêla xe bana le

796

K34/82

40

nqwana wa mošemanyana, ditxomo
diswanets'e xore ebe tša xaxwe. Emp.
a a ka seke a dilala, modirô o
we ba swanets'exo xo modirêla ôna
ke xo mots'eisa mosadi.

Le monna a ka nodira ka tšona ka
moxwa o. a ka nyakaxo, kantle le
xobolêla le mosadi a wa ke phôzô
ka moraxô xohlaxa diphapanô.

Byale ka mokhalabye yo Mafôrwa-
ne Iselane o ile a tswara Ma-
hala Mongale ana le mosadi wa
xaxwe, byale a lifiša Mongale ditx-
omo tš'e pedile pidi.

Mafôrwane a ya a rekisa ditxomo
ka moka a dira lesome la diponto
O direkisiš'e kantle le xobots'a mo-
sadi wa xaxwe Mangwato yo we
a ilexo a moswara ana le Monga-

796

K34/82

41

le.
 Mokhalabye yo o be a na le basadi ba babedi, yo we mongwê leina laxaxwe ke Malekxasola. Ke moka a tšea tšêlête a e bea ka ngwatlong wa Malekxasola.

Byale mosadi a kwa ba pudi ya tšela xore monna o rekisitsê ditxomo tšela tša xolela bohlotlôlo byaxaxo, empa ke lena dimpya, nkabe le bola-ê. Mosadi a khôma xo matkala ka-ka e, empa a nohomola.

Byale mosadi a bôna moxadikane a yo rêka bupi, byale a kholwa xore batho ba rêesâ. Ka moraxô a bôna monna a tšwere burutxwe byo boswa, ka moraxô a bôna moxadikane a pere Kobô e barexo ke moyatla.

796

K34/82

42

Mosadi a ka a kēla pelo, o ile a le-
ka xo homola, byale ka tsatsi le lengw-
ē a butšiša monna wa xaxwe, xore
a dikxomo tsela diile tsaya ka e,
monna are o butšišetsa xoreng, mosadi
are, a wa ke fō butšiša, monna
a homola, byale mosadi le yēna a
fō homola.

'Mosadi a dira byala, byale a wa
ba anwa byala ba thabile, monna
a yola wa xa Mongale a fihla, ya
ba mosadi ore xo yēna, dumēla mo-
xatsatša, monna a dikwa.

Xe monna yo wa xa tselane a nyaka
xo tseba taba e, mosadi a mofetola
ka xore, a a wena a kere ke wena
papa, byale monna a seke a xopola
xore xe mosadi a bolēla ka mokxwe
o we o ra xoreng.

796

K34/82

43

A Kwata a tia mosadi, byale mosadi a thšaba, a thšabêla xa monna yo mongwê wa xa Masumu, byale ka moswana a tla le mosadi. Ke a mofihlišitšê are xo monna, ke klitšitšê mosadi wa xaxo, ke bōne a kwêla ka mabanyana.

Monna wa xa Iselane are a wa mutšišê xore molato Keng, byale a mutšišā, mosadi are a wa nna a ke tsebe yēna a bolêlê xore molato wa ka Keng xe a ntia, nna a wa.

Monna a thōma xo bolêla, are a wa nna ke makatšitšê ke mosadi wa ka are xo monna yola ka xo moswana naē, are moxatšāka, byale xe ke mutšišā are xo nna ke nna papaxwê ke moka ke xe ke motia.

Monna yola wa xa Masumu, are

796

K34/82

LH

ko mosadi a Kennete naa, mosadi
are ee, ke bolets'e xore ke moxatsak'e
y'ena ke papa, ke moka a ntia, ka-
ntle le xo mputšiša xore xe o rialo o
ra xoreng.

Dans Mašumu are xo mosadi o ke o
hlaloš'e xore a o be o era xoreng, mo-
sadi are a wa, ke bolets'e ka mokxwa
o we ka baka la xore monna yo o tše
re dilō tš'a popo yaka o ja le moxadi.
Kane bakeng' sa xore dilewēlē ka lap-
eng la ka.

Byale xe o diō bōlēla le monna wa
xaxo ka diēna, a o kile wa motš'a,
mosadi are ee, ke ile ka mutšiša
byale are xonna ke nyaka xo tseba
ka dirang wena kwababa teng, byale
nna ka komola.

Mokxalabye yola waxa Mašumu are

796

K34/82

45

Xo Iselane a wa ke dikwile, ke le buxi-
 le kudu xa ke fihlisisitse mosadi wa xaxo.
 E mpa ke bolêla le ntšu ka le tee, ba
 xoloxolo bare, se se xolaxo selwa ke ngwê
 ke wena yo moxolo e ke o lesetše dintwa
 ke moka a thakxoxa a tloxa.

Se bōne tholana boreledi ka teng xo yō-
 na xo bohloko, ke moka mosadi a dira
 marikxi, tšantši le we ba nwa xo, ke
 moka, ba thōma ntwa, yōna ba et-
 hōmile ka mokxwa o, wa maxane
 byale ka moxaxo Mangwako a hlabêla
 moxadikane seena, are mmakana
 ba ngwê ba e pyina.

Moxadikane a o kua bohloko are, b-
 a bangwê bo pele bya bōna xa bo-
 babe. Ke moka ba thōma xo roxana
 ka mašapa ba balabala medirō ya
 bōna, byale monna a takisša see

796

K34/82

46

ma sa bopele bya xosebabe, byale a
 thōma xotia mosadi yo Mangwato, a
 wa a thšabêla xaxabō xa Mōla.

Mōla a roma motho xa Tselane are
 ke bōna mosadi wa xaxo mono, byale
 e kaba molato keng. A wa sebakasa
 sepela sa fihla xa Tselane, byale
 Tselane, a 'ya a bolêla ditaba tša
 pele tša mo a matwara ana le
 Mongale lexe a molifiša, lexe a ki-
 le are xo Mongale ke monna waxa-
 xwe, yēna ke papa.

Byale le hono o no thōma ka xo ro-
 xa mosadi yo, ke moka le yēna af-
 etola, ke moka ba thōma xo omana
 byale nna ka re xobōna homolang
 le a re foka. Phutana le mmayo
 e tsoxê, ke moka a napa a thoma
 xo roxa nna, nna ka motia.

796

K34/82

47

Morumiwa are, a wa dia kwala, fêla
 seseki se noši, empa leka kole byale o
 moxobatsitšê, o swanetšê xo rapêla, mo
 nna u kana, a wa morumiwa a boêla
 nthaxô a ya a hlaloša mantšû a ka
 Zselane.

Baxa matxolo wa xaxwe bare xo ngwa-
 na wa bôna, re xo boetšê ka monna wa
 axaxo, o tla notsoxa a boeletšê, mosadi
 a kana, are a kaba a mpolaya nna
 tšaka ke nyaka xore dikwe ke banna.

Ba tšêa ditaba tšaya Kkorong ya
 ka Mašumi, a wa Kkôro gare a
 le boletšê ka xae, bare awei, byale,
 monna wa ka Zselane o xanne, ke
 ka mokxwa o we le bônaxo re tliša
 ditaba mo.

Kxoši gare xo lukile, sepelang xae,
 e klare ka moswana letleng e sab

796

K34/82

48

kosasa. Byale ke moka ya roma mohlankana wa yona xobotša Iselane xore wa nyakêxa ka khorong, mabapile ditaba tša mosadi wa xaxo.

Ka moswana ba khobakana, byale mong kxoši ke Maxôtsane Mašumu le ba hludi ba khobakana. Byale kxoši yare xo Jobola o ke o ba butšise xore naa ba hlakane, a wa a ba butšisa, bare, e e.

Ke moka are, xolukile dulang xa botse ba dula ka botse, ke xore baahlolwa ba dula ka klase xa mōxō le dihlatse, byale ba hludi ba dula ka kakala.

Byale kxoši yare xo mašumu Jobola ba botše, byale are, wa kwa Iselane a u bitši ke kxōrō o bitša ke mosadi wa xaxo, mosadi motho yola ke yo, byale Iselane a fetola are a

796

K34/82

49

wa dikkoši a ka nobolêla.
Mangwako a êma are ba bina tlou,
 bare^o morena. Nna ketlile mo kaba-
 ka la phapanô yaka le monna waka.
 Monna waka oile a ntswana, ke na
 le Mongale byale a lifiša Mongale. A
 tloxa a ya a rekışa dikxomo kantle le
 xompotšā le xōna a tšea ditšō tšewe a
 xoba a swanetšē xodija ka lapeng laka
 a dijêla ka lapeng la moxadikane. Ka
 mutšiša xore a o rekışitšē dikxomo
 tšela are xonna, a a o nyaka xo tse-
 ba wa dirang, byale nna ka homo-
 la.

Ka tsātšī le lengwē ke bōna a reki-
 le mpyatla a file Malekxasola le
 yēna a rekile borukxwee le xore m-
 oadi le xošila a sašila, o fana mo-
 kwa o šitšwe, a wa byale kaxe e

796

K34/82

50

le nna moredi wa xaxwe, ka fo homo-
la.

Ka tšatši le lenqwê ka dira mapoto
byale Matlala a fihla xotlilo Kxopêla
byala, byale nna kare xo yêna, dumê-
la mokatšaka, ~~ke~~ xe Iselane a ntia
ke tšabêla xa Dans Mašumu ke mo-
ka bya xe xosa a tliša.

Ka tšatši la dihlony (byala bya mari-
kxi) ke ile ke hlaba seema kare m-
makana ba ngwê ba e pyrina, byale
moxadikane waka, le yêna a nhlabêla
seema Mangoko are bangwê bopele
bya bôna a bobabe. Ke moka rath-
ôma xo ômana, byale ka makala xe
monna waka a etla a ntia.

Ke yôna phapanô yaka le monna
waka, ka baka laxone a ke nyadiwi
le xe yêna a be anyaka xoja dilô.

796

K31/82

51

tše we tša xo tšwa ka mongale, e ka-
be a dijêlê ka lapeng laka, a nkône, m-
oxadikane le yêna a seke a mofa seš
ka xobane dilo tšewe ditsšile kabaka la
bopole byaka, byale yêna o dija le mo-
xadikane waka, nna byale ke nna m-
oredi wa bôna, byale kere xomotlabo
ke monna waka ka koba a lefe wa nya-
la, ke moka babina tlou.

Maforwane Iselane. Nna dikxoši ke
fapana le mosadi waka ka xora mo-
tlabo are ke monna wa xaxwe, byale
ke ke mutšiša xore a nna ke nna
eng are ke nna papaxwe, byale ka
motia, a thšabêla ka Mašumu, byale
a tšoxa a motliša ka moswana.

○ xomile o dirile marikxi, byale ba
thomile xo ômana le moxadikane, by-
ale ka bakxala xore homolang le are

K34/82

796

foka, byale ke xe Mangwako, a tloxele
moxadikane byale a thōma xo ōmanya
nna, nna ka kwaha ka motia.

Dilō tšā xa Mongale ke aja ka xore-
ka dikobō tšaka, eseng dikobō tšā mo-
xadikane, a se dilō tšā xotšwa moped.
i waxaxwe mo we, ke šitwa xo motšā
ke mošupa xore taba e, xa ke nyake
ke mokxwa o we ke fapanaxo le mosadi
yo waka dikxoši.

Malekxasola are ba bina tlou, nna a
ke tšebe selō ka ditaba tšē ba dibolē-
laxo, fēla tšatši lewe la marixxi lo-
na keile ka ōmana le Mangwako, b-
yale monna wa rena a xekxala, n-
nna ka homola, byale a ba a ōma-
na le monna, ka motakō ke xe ba-
elwa.

Xe ele mebapi le dilō tšēwe a bel-

796

K34/82

53

aêlaxo ka tšôna a wa nna a ke dits-
ebe, empa ke ele kobô e we le rexo ke
Mpyatla yôna o nkheketsê, fêla a ke
tsebe xore ke ya dilô tšewe a dibolêla-
xo, morena dikxôni.

Dans Mašumu a êna are thôbêla ba
bina tlou, ke nnete mosadi o ile a
fihla motseng waka, byale ka moti-
bêla xore a rôbale, a wa aka a kana
o ile a rôbala le mmame ka ngwamong
waxaxwe. Byale bya rexo, ka mo-
iša ka monna wa xaxwe, ba fihla ba
bolêla tšâ natsê ba diboletšexo tšê.
Byale nna diile tšâ nkama ditlôa,
fêla ke ile ka bolêla seema se se-
rexo, se sexolaxo selwa ke nkwe,
moxalabye o xotšê ke wena yo mo-
xolo, tloxêla dintwa, ke moka ka
tloxa.

796

K34/82

54

Mokhalabye yo mongwê ane wa Kwala ma
šumu, fêla ekabe o feletšê seema sa
xaxo, ke xore bare se seholaxo se elwa ke
nkwe, laxola le boêla bolata. Ke xore xe
o xodile o xodile o boetsê bangwaneng.
Dihlatse ka moka tša nobolêla lent-
šu ka letee le tšexo, te nokwa mo-
sadi wa zselane a e ra Mongalane
ke monna wa xaxwe, byale monna
wa xaxwe ane ke papa, ke moka ba-
elwa byale mosadi a phônôkxa a
thšaba.

Nkwa ya bobedi o be a ômana
le mokadikane, byale mokhalabye a-
te homolang, byale Mangwako a tš-
wela pele le xo ômana, xo fihlêla
monna a motia, ke moka ke tšê
re dibônexo. Maina a dihlatsê ke
Matlwane Pôpêla le Makalamba

Mongale.

Byale kxoři yare xo lekxotla ditaba ši-
diwe e ke le lamolanye batho ba, lekx-
otla la-re moena.

Monna yo Jobola a ēma are, lekxotla
pele xaxore re butšišē ba lwi, ke kxop-
ēla lena ba kxalabye, xore a taba
ya mohuta o, le ē le dirē byang.

Makwale Saai a bolēla ditaba tšewe
di butšišitšexo ke moratho wa kxoři, an
ke fihtile mo naxeng e, ke tšwa ke
le phalaborwa, byale ke kxale ke du-
tši mo. Taba ena e dirilexo ke mo-
sadi wa Iselane a se mathōmō
ke taba ya monna yo mongwē le
yo mongwē le mosadi yo mongwē
le yo mongwē.

Kxwedi xo sexwa e e setšwexo, ke
tla laudiša tše we dikilexo tša dirē.

796

K34/82

56

Xa mehleng ya Kxale.

Sepatō Mohlabe o Kile a tswara ke monna wa xa Makōkōrōpō Mauwane a molifisa Kxomo xwa fêla. Kxomo ewe ile ya bolaiwa, ba nthša se-rope ba fa Monna wa xa Mohlabe, bare otho-xe o boeletšē. Byale nama e we ya Kxomo ke ile ka bōna ba rorêla kalapeng la motswariwa.

Byale xobolêla moxotelele nka letiba ditsebe, byale ka bōna xore lexe bare dinaxa a diêtelane xo êtelana batho ke nnete, fêla melaō e menqwê e a swana.

Byale ditaba tša mohuta o xobōna-xala xore Iselane o rumile mosadi wa xaxwe xore sepela o keletša monna wa xa Mongale, ke tle ke mosware, ke Kxone xodiva medivō yaka

796

K34/82

57

Ke hwešane e le xore molaō o bolêla xore Kxomo ya molato xa e ruiwi, ba bolaya. Mosadi o belaela ka lebaka, are tse le ka noba le dikwa kxotla.

Mokōma Mašumu a butšiša tselane, are ke Kxale o le mo naxeng e, byale mokxalabye, xe motho a dirile taba ya mohuta o, e be ba dira byang a bolêla xore ba bolaya, byale xe olifišitšoe Kxomo tšepedi, o bolaya e ngwê byale e ngwê o ka nodira se o seny akaxo ka yōna.

A lehošo se sebolêlaxo ke mosadi yo mo are o rekisitšoe ke nnete, a dumêla, byale didutšoe ka ngwaking wa mang, monna are ka xa Malekxasola, a mutšiša xore, a mola o hlabê Kxomo e ngwê o be o swanetšexo e rarêla ka ngwaking wa mang.

796

K34/82

58

Mokhalabye a seke a fetola, byale m-
utšiši a dula fase.

Byale bareawa ditaba a dišwe xa
morena, Iselane ona le phōšō ka ba-
ka la xo tšea ditō tšā lapa le lengwêa
ya a jêla ka lapeng xošele.

A wa ba bexa kxōši, ditaba byale kxō-
ši ya botšā Iselane xore lekxotla le
xo bōna molato, Kabaka la xo tšela
molaō, molaō o swanetsê xobolaya
kxomo ke moka o rovéle ka ngwako-
ng xa motswariwa, le xōna wa xom-
a wa tia mosadi o sa hlokomele xore
o dirê se sengwê xore mosadi wa
xaxo a seke a belaêla. Ke xobōna
molato.

Iselane a ya thopeng (bonyelampya)
a roma motho xore a wa sepela o
botšā kxōši molato ke a o bōna, by-

796

K34/82

59

ale Kxoši yare, sepela o motšhe a nthše
dixomo tša mosadi yo a mofê Kxomoti-
e pedi, ka moswana a tlê natšô.
A wa a bula difate, ke moka letx-
otla la palakana.

Ka moswana a tšwa a xapa dixomo
tše pedi, ke moka Kxoši ya šupa mos-
adi, byale mosadi le baxabo ba ya tho-
peng, ke moka ba nthša Kxomo e ngw-
ê ba tswalla Kxôrô ka yôna, ke
ba xapa e ngwê Kxomo. Ka moka ka
tšona ba ile ba dibolaya, ya xotswa-
lla Kxôrô e ile ya bolaiwa Kxôrong.
Byale eka ba xotloxa naô, e ile ya
bolaiwa xaxabô mosadi, byale mosadi
a rwala mphapha o mongwê aya
naô boxadi.

Monna le mosadi a e rate xore ba
swarane ka mokxwa wa mohuta

796

K34/82

60

o, ke xore molaō bare ke xonyatsana
byale ka xoriale, le ka seke laba le mo-
kxwa o motse ka lapeng la lena.

Monna le mosadi xore ba kwana,
ke mosadi a nyaka xoya xaxabō o
swanetsē xo botsā monna xoba onya-
ka xo tsēa le êto, fêla ke monna
a xana o swanetsē xodula.

Monna le yēna o byale, ke a nyaka
xoya felō a kwa mosadi wa xaxwe-
e ke a motsā a xana o swanetsē
xodula, fêla yēna ke a rata a ka
no sepela ka xobane mosadi a ka
seke a modira selō, byale ke ele
mosadi a fō tsamaya monna wa
xaxwe a xana, ke a boya a ka mo-
kia.

Byale ka mosadi wa Rakxobadi
Moyene yo we leina la xaxwee

796

K34/82

61

Iexo Mpêvêkê ngwana Lokweng.
 Ke mosadi wa xaxwe wa pele, oile
 a dula naê le baka le letelele, byale
 a noba le ngwana ka otee wa ngwa-
 nenyana leina laxaxwe ke Kabele.
 Byale Kabele a ba aya xobolla, alo-
 xa.

Rakxobadi ke ngaka, byale a ya
 xa Malome wa xaxwe xo tšea mo-
 sadi, yo we leina laxaxwe elexo
Ŋkatlile ngwana Sekxoka, ke yē-
 na mosadi yo moxolo.

Ŋkatlile a bēlēxa ngwana byale
 a hwa a sale ka ngwakong. Byale
 ele xore mokhalabye yo Rakxobadi
 oile xo meka byale kaxe e sale ka-
 arebe, a no vōbala ka ngwakong
 wa ngwana Sekxoka.

Byale mosadi yola wa pele, a bō-

796

K34/82

62

na lone monna a monyane, byale
a thōma mokxwa o mobe wa xofa-
rana le monna waxaxwe.

¹Mokxwa a thōma xo rōbala le mo-
tloko wa Rakxobadi PKala yowe
a xoba a swanetsē xo tšea Kabele.
Le mokxalabye a robetsē ka ngwa
kong wa mosadi yo PKatlile, ke
moka Motloko o rōbala ka ngwa
kong xa Matxolo waxaxwe.

Byale ka xobane mokxalabye yo ke
ngaka, ka tšatšile lengwê, motho
a fihla bošexo, ka baka la xofoko-
lla ke ngwana. Byale dihlanga
moka o dibea ka ngwakong wa
ngwana Lokweng le sešikō sa
dikxaxara.

Monna a tsoxa a ya ka ngwako-
ng wa ngwana Lokweng byale

796

K34/82

63

Xe a fihla a bula lebatl a hwetša
na mosadi a rōbetšē le Nkala Ma-
Xolēla motloxolo waxaxwe. A wa
motloxolo a tšwa a thšaba.

Monna a šala a bolēla le mosadi;
byale mosadi are xe a fetola monna
are ke dikēte dikalaku dilō tša mo-
šomō dia šumišwa, monna a homol-
a. Ke moka a nyakēla tšē a diny-
akēlaxo a ya a dila motho yola
a dinyakaxo.

Monna oile a ba lekhopolo e botse, a
seke a bolēla selō, Kabaka la xobane
kaba e, ke bohōla, le xōna a hlomp-
ha xo sinya leina la motloxolo le
la mosadi waxaxwe.

Hlompō ka tšatšē le lengwē e luki-
le ka tšatšē le lengwē a ya loka.
Mose a olebale le hudu la ōna. Mo-

796

K34/82

64

Tloko^o wa Rakxobadi a tšwela pele
le xo rōbala le mosadi, byale monna
a ba hwetsana xapê.

Rakxobadi o ile a Kwata, are xo Mo-
tloko wa xaxwe, o swanetsê xo tlo-
xêla mosadi wa xaxwe. Empa le
xa xole byale a tšwela pele le modi-
rō wa xaxwe.

Byale ka tsatsi le lengwê a bitša
baxabō le baxabō moxana, a babo-
tša kaba e, fêla a bolêla ka mok-
xwa o, are, yo motloko wa ntswe-
nya, ka tsatsi le lengwê le le lengwê
a nwa byala o nyaka xo mpulela
ngwatō, byale kere a nyalê xana le-
hono ke motê mosadi wa xaxwe
a ntloxêle.

Byale yaba ngwana ke thšuwana
le xōna o dutši xa malome a xaxwe

796

K34/82

65

Ka xobane papaxwe le mmaxwe bahwi-
le e sale yo monyana, byale oletsē
ke Rakxobadi xo fihlêla axola eba
lesoxana. Ka xorielo a sana taba
le baleloko laxabô.

Ba ile ba smanya ngwana, byale
ngwana a re xakwa xone ba mo sme-
nya ke moka a thšaba aya matxo-
weng. Ka moraxô a balekxopolo e
botse ke moka a fêla a romêla
mosadi wa xaxwe dikobô, a wa dit-
ba tša fêla.

Mosadi wa Rakxobadi a napa a kê-
îema, a noya mowe a kwaxopelo,
xe monna a re ke a molediša, a no
mofetola ka motxwa ola, a xomo-
fetola ka ôna tšatši le la a moh-
wetsšamaxo a na le motloxolo waxa-
xwe. Monna a bôna xa botse xone

796

K34/82

66

e fêla mosadi ke sekêkê, lehuŋa la xaxwe le a morafiša.

Monna a mohlokolomoxa, mosadi a dira boethatelô bya xaxwe. Kamora-kô a kloxaxa a ya le mapolantane.

Byale molato o kamang, monna a bitša ba xabô xo ba botša xore ke nyaka xo xapa ditxomo, byale baxabô bare a wa xo ka seke xwa dirêxa kabotšaxa xore molato o naxo.

Monna xe ana le basadi ba babedi o swanetšê xo barruta mokxwa waxaxo, xe o fetša beke tšê pedi ka kowa le ka kowa o dirê byalo. Byale wena o xopola xore o be a ka nodula kantle le, o mōna esale yomaswa. O ke o bōne xore ke kxale o dutš'i naê a e so rakwa phapanô ya lena lehonono yo le yêna o bile a ba lenqwa-

796

K34/82

67

na le diô Kxanya ke modimo.

Kabele moredi wa Mpêrêkê, go we a xoba a tla tšea ke motloholo wa Rakxobadi Nkala Maxolêla. A piša ke Sentso Raxanya ba Kwana, a sa mo a pišetšê xo motšea, a nyaka boxwêra fêla.

Mošemanyana are xo rōbala le mo-setsana ke moka a bolêla le moetsana xore ke nyaka xoxotšea, byale mo-setsana a dumêla. Byale oile ke botšā papaxwe, byale papaxwe a xana byale are xo Mohlankana a wa batswadi baka baxana, byale are, a ba nyaka xōna xe o tšea ke Maxolêla are e e.

Mosoxana a tsena moetsana fase, are xo yêna a xa o tsebe xore motswala wa xaxo ke papaxo, ka xobane.

796

K34/82

68

O be a rōbala le mmaxo, byale o tla-
ba moxadikane wa mmaxo, o swanetše
xoxana ka lona le baka lewe.

Byale ka moraxo xa matsatši a sem-
akae, mosoxana a bolēla le mosebana
mabapi le xothšaba byale mosebana
a dumēla, a wa ba thšaba, ba fih-
la lapeng la bolesoxana.

Batswadi ba bolesoxana ba romēla
motho xa moene xo tsibiša xore ngw-
ana wa lena nyakelung mono, bya-
le batswadi ba bo mothepa ba kwa-
ka kudu, mowe ba ilexo ba tloxa ba
ya ba tšea ngwana wa bōna.

Ke moka ba ngwalla monna wa xakw-
e marifi a xore a boē xae, ka pelan-
ka baka la xore mosadi wa xaxo oile
a thšaba ~~le~~ le sentso. A wa mo-
soxana oile a kwa a phakiša a

796

K34/82

69

boya.

Byale xe a fihlile ba mohlalōšetšā dit-
ba ka botlalō, ke moka ba bitšā mony-
ana bare a xe lehono xe o tenwe ke bo-
xōpē monna wa xaxo ke yo, mola a wa
a re rate.

Mosetsana a ba letola ka xore mot-
hšidi se phitile bere lehu a se selō,
lehu ke letete. Nna nka seke ka
ba moxadikane wa mma, yowe
papē a ke morute le yēna a nthat-
e, ka baka la xodira mma mosadi.

Baile ba leka ka mekxwa e ba ka
kxonaxo xo kxethatsa ngwana wa b-
ōna a napa a xana. Ka baka la
melaō ya setkxwa barexo motho a
xapeletšwe, ba molesetšā. Byale ana
pa a tšea ke mosexana wa xa Rax-
anya.

796

K34/82

70

Byale batho ke baxopola bare, a wa
ngwana wa nōxa a na nōxana. Empa
ba bangwē ba bolēla xore, mošetšana a
na phōšō, bohlōla bo dirile ke mosoxana
kaba la xorōbala le matxolowaxaxwe.

Byale ditaba tšena ditšwa phapanong
ya mmakwe le papaxwe, ele x'ore moko-
tšētš' wa mollō ke motloxo wa bōna
a fapana le xore a ē maldong a moredi
wa bōna.

Boethswarō bya monna le basadi
babubedi koba xo feta. Monna o tšea
mosadi wa pele, byale mosadi yo a ka
seke a dira mokkwa, empa taba taba
o swanetš'e xo le bella mokkwa waxa-
xo. Kape o seke wa botš'a mosadi wa
kaxo dilō ka moka, e fēla maxane
ōna le ka notš'ea.

Melekō ya mosadi ke a šetš'e a xot-

796

K34/82

71

Iwaêla, o tla xobots'a xore o tšebe xore
 mokête wa ntswenya, xe ke re ke a ka
 mō ke hwets'ana a eme tšeng, byale
 ka re ke a no tšeng ka hwets'ana a eme
 xape. Byale xe a bolêla xore mokête o
 xobots'a moxwêra waxaxo, xe ele wena
 monna o seke wa dibe a ka pelong, fêla
 o mofetolê ka xore xolutile mohlantšhe
 mōnaxo ke tla fapana naê. E ngwê po-
 lêlō o ka nore o seka, a moxatšaka
 a o mpoš'e maaka, o nkutela mong
 motlaba waxaxo. O tla kwa are wa ke
 nnete, nna e sale ke bêtšha ke mma
 le papa a kena 'Moxwêra.

Xe 'motho a ka tšea hlôkō ya tšona di-
 taba tšewe tš'a molekō wa mosadi a
 wa ke moka mosadi o xobone xa botšhe
 xore monna yo ke le fêla. Ka moraxo
 o tla nyakisš'a mowe o naxo le mo-

796

K34/82

72

tlabo waxaxo.

Le a mōne xore motlabo waxaxo ke mo-
kê te, a wa o tla leka ka matla xore
a setlwaetsê yêna, le a bōna xore wa
mohlalefa, ke moka mosadi o dira byala
bya xofō nwa fêla. Byale otlare a e
naê, are ka moswana ke na le mapoto
kera xore o ka nokwa bare, xa mokête
xona le tšā xoja, wa tloxa wa re a wa
ke a kōnana ka xobane mabana ke hlwe-
le naê, a seke a mpošā.

A wa ke moka ka moswana o tla
fihla, a wa a modumediša, monna
le yêna o tla modumediša, fêla yê
na a ka seke a mohlôkômêla, bya-
le mosadi o tla khōma monna, are
ke na le sethepana ke be kere ken-
aka xohlalêla moklotse wa ka šo,
a wa monna a ka seke axana o tla-

796

K34/82

73

re mofê. Ke moka a motsenthša ka
ngwakkong, a mofa a wa banwa ka
babedi le sexō lella xo sena molato,
monna le yēna a le nabō.

Ka tsātšī le lengwē mosadi, o tlare xo
monna Mokête o itšē o dumêlê, Ke moka
monna o tlare morena, o be ole naê k-
ae, Ke moka a hlaloša. Ka tsātšī le leng-
wê Ke moka o ya xa mosadi ore mokête
o itšē o dumêlê, Ke mang, a wa Ke mo-
nna waka Ke nokwa are o dumêlê, a
wa le wena o modumedišē. Ka mokwa
a o we, o tlare o dumediša Ke mang
lenna, Ke moka mosadi o tlare, a wa n-
a Ke nokwa a mpatsā xore mothoyola
Ke mokwêra waka, Ka xo bōna Ke swa-
netšē xoxohlompha. Ke moka le yēna o
tla bolêla xore Ke nnete.
Ka mabanyana xe ba tōbetšē Ke moka

796

74

K34/82

mosadi o tla batša monna xore mokwêra
 waxaxo o itšê o dumêlê, monna o tla
 thôma xo makala xore ke mang, are a
 wa yo nola o motsebaxo, a ke matsebe
 are ke mokête ke kwile a mpotš'a xore
 ke wena mokwêra waxaxwe. A wa ke
 moka monna a sa a se a ka sebolêlaxo
 ke moka o swanetšê xodumêla.

Xe mosadi waxaxo a lukile a wa xaxo
 na le taba, e tla noba mokxôtse mokxô-
 tse, xe a sa loka o tla dira mokxôtse
 matsatš'i a se makae, ke moka la thôma
 xo fapana. Taba e e tla diraxo xore
 le fapane, ke xore wena monna wa
 modiša, ka xobane wa xaxwe motlabo
 c ka seke wa môna, wa moutamiš.
 a.

Ka moraxo o tla kwa are mmaxo o
 dula a nthêpa, byale o seke wa m-

796

K34/82

75

ohlôkômêla, o nore xo lukile ke tla di-
bôna moxatṣaka, byale o tla lebella
a bôna o sa hlôkômêle selô moxôdimu
xa ditaba tšê a xo botšaxo le yêna o tla
kwa a homotšê.

Byale tšea mosadi wa bobedi, fêla xe
e sale kxarebe mosadi yola moxolo yola a
na taba, o tla na rôbala ka ngwathong
wa ngwetṣ̌i, xe a ka ima byale bong-
wetṣ̌i bo fedile, byale o swanetšê xo
thôma molaô wa bonna, eseng wa
boxaola.

Boxaola ke xore monna ya tšêre xo m-
osadi ka o tee, byale xe o tšêre basadi
ba babedi ke wena monna, ka xobane
o bolatšê bedikana le boxwêra. Byale m-
owe o swanetšê xo sepela le banna
ba basadi ba babedi ba tla xo botṣ̌a me-
laô.

796

K34/82

76

Xa na mowe le xōna melekō e tlahlaxa o tla kwa mosadi wa xaxo yo moxolo are mosadi yo wa xaxo, mabana ke bōne a xōxana le mokēte, a wa modumele, o be o motšē le xore o seke wa fēla pele ke tla ba lalla ka batwara. Byale a nobōne o sena tuba le tuba e we.

Mosadi wa bobedi yēna o tla nolebella mokxwa wa xaxo, a leka kudu xohlompha a mosadi wa pele, xore le yēna a kōone xo mohlalōšetšā mekxwa ya monna. Byale le yēna o tla noxoleka leka, ka melekō ya xaxwe, byale ka xe o šitile mosadi wa pele le yēna o tla šitwa.

Molaō o moxolo ke wa ka di⁷long, byale, o swanetsē xo thōma ka xa mosadi wa pele, ka xobane ngwetšī o tšwa xo yēna. Ke o ka rōbala matsāki a mahlan-o, ka tšatšī le lengwē ore xe ba saetšā

796

K34/82

77

o ê ka lapeng la mosadi yola o sa rōbalaxo ka xaxwe o fihlê o e tixê ka nthse o tla kwa a sena kaba a xo sexiša. Ka moraxo xa matsatš'ia we mahlan'ke moka o ê, ka ngwakong xa yola mosadi byale ore xo tsoxa o ê, o dumediš'e yola o sa rōbalaxo ka nthse xe a lukile o tla kwa a dumêla, wa kwa a homatš'e yo nowe o motsebe xore o na le lehufa le tš'a xija o tla bōna a safaxe.

Mosadi wa mohuta o we o motsebe xa botse xore o na le lehufa, byale o seke wa molediš'a o no phetha molaō wa xaxo, byale xe matsatš'ia xaxo, a fedile ka kowa xa yola, o molemokê mohlant' o rōbala ka ngwakong wa xaxwe. O tla bōna a tsoxa e sale xosasa ke moka a fana tš'a xija, le sexô ele lesexô.

796

K34/82

78

O seke wa bōna xe a dira ka mo-
kxwa o we, wa nyaka xobane o fiti-
še matsatsi; a xako, yēna o tla no
kwata a kwatoloxa.

Dijō mosadi yo mongwē le yo mong-
wē o tla nyaka xo apea ka mokxōwa
xo phadišana, byale batliša ditelō ka
orong, byale molaō o swanetsē xo
ngata maušwa ka moka. Ka xoba-
nē wa hloka xo dira byale mosadi
o tla re a nthate.

Byale xo tšweletša le robo la xo-
ekwane ka lapeng, ka morako wa
hloxa o batsa batšwadi xore bya-
ka buušwa o tla dimpya, ke mo-
ka batšwadi le bōna ba tla thōm-
a xo tšenēla le hufa la moredi
wa bōna.

¶ Ka bolēla ka monna yo ¶ tlašē.

796

K34/82

79

ng Saai mosadi wa ntlwe wa pele ke Mapule ngwana Byane, byale mosadi wa bobedi ke Malwane ngwana Maxomane.

Byale oile a thōma a nyaka mosadi yo moxolo, bare xo tlo tšana ditšhila a bōna e ka a e sale mosadi, ke moka a betsa kxarebe yo we wa xa Maxomane.

Xwa bōna xala e ka ke mamoratwe, empa le xaxole byale batswadi ba Mapule a baka ba tenēla ditbeng tša moredi wa bōna. Xe ba dirile mapoto ke moka Ntlaišeng a noya ke moka ba mothabēla ba mofa tša xoja a ija a enwa a tloxē a thabile.

Byale ka tšatši le lengwē aya a tōbala ka xa mosadi wa pele. Bya-

796

K34/82

80

le a fitiša matsatši a rōbala ka ng-
wattong wa mosadi wa pele, byale
wa moraxō a lebella a bōna xore e
ka se xobuxile sedibêlō.

Ka tsatši le lengwê are xo tsoxa a
fōtloxa, a ya xaxabo a fihla a bō-
lōla taba e. Byale Mmaxwe are xo-
lukile ngwanaka, ke tla dira byala
ke tla bōna a etla mo, ka mokōna
a tloxa a sa bokwa.

Mokkekolo a dira mapoto byale a b-
itša morediê xore a tle a kxopêlê m-
apoto. Byale moredie a botša mo-
nna xore ka kowa xona le mapoto
ba itšē ke tle ke kxopêlê, a wa mo-
nna are a riê.

Ba sepela ba ya ba fihla, a wa
ba hwetšana ba sešu ba nwa le
xata, ba nthša lexata ba nwa, m-

796

K34/82

81

onna yola waxa šaai le yêna anwa
le banna Kxorong, byale mosadi wa
xaxwe yêna ona le basadi ka ngwatk-
ong ba nwa maxôrisô.

Ka moraxô, monna a no dula Kxoro-
ng, a xopola xore ka matsatsi ba fêla
ba mitsêšâ ka ngwatkong, byale ba
seke ba mitsâ, empa mosadi wa
xaxwe yêna o ka xare xa ngwako.
Byale monna a fihla are xo mosadi
ke a xôšia, mosadi a seke a ditwa
ka baka la xore o nwelê. Monna a klo-
xa a fihla xae a dula.

Mosadi o šetsê xa xabo a enwa by-
ala ka mokkwa o a ka Kxônaxo
xo fihlêla letsatsi le ditêla. Byale
xe a boya xae, ke moka monna a
motia, mosadi a thšaba ka mos-
wana motho a motliša.

796

K34/82

82

Xe a nyaka xo tseba xore molato Keng
 monna a bolêla xore mosadi o tšwa
 a taxilwe byale a fihla a hwetsana
 ke robetše byale a bula ngwako, a
 noba a roxana, byale nna ka mot-
 ia. Xe a kutsiša mosadi sa xobolêla
 sa hloka.

Byale ka mehla xe mmakwe adi-
 rile byala molaô ke ôna, byale m-
 onna a fêla a motš'a xore o seke
 wa ya mosadi a noya ka swele
 monna le yêna a notla a motia ka
 swele. Byale xe mmako mosadi a
 dirile byala mosadi a beufa xoya.
 Mafelô mmako mosadi a dira bya-
 la a tla a fa mokxonyana, are
 ke telô ya xaxo, ka kobane ke dira
 mabyala keere o tlatla o satle, a
 wa a leboxa, yaba ke moka ntwa

796

K34/82

83

ya bōna e fedile.

Mediro le dilō tša lapa. Mediro ka moka o swanetše xo dira ka xo swana, byale ka xohlaxola xe o tla kwana le basadi. O swanetše xohlwa o hlaxodisa yo mongwē mosadi; byale ka moswana o hlaxodisa yo mongwē byale byale.

Byale le xe xole byale, o tla nokwa ba bolēla xone xe a le thšemo ya mokele a khutši, le xōna tema ke etxolo. Empa tšewe ke diboba diloma pōō a dina taba, o seke wa dihlōkōmēla dika xo fapanthša le basadi ba xaxo.

Xo byale ka dilō tša lapa yo mongwē le yo mongwē o swanetše xo hwetsana dilō tša lapa ka xokkana, le diaparō. Basadi ba monna

796

K34/82

84

ba swanets'e xo a para dikobō tša
 xo swana, ke nke dišaba ke wena mo-
 nna. Empa ke o ba romêla thšelele
 xōna a wa mosadi yēna ka noši o
 tla nyakêla e a e nyakaxo.

Byale ke o ka seke wa fa mosadi
 yo mongwê, a wa kwanô e ka se-
 bê xōna, le tla nodula le fapana.
 Byale kaxo e le ditaba tša lapa, mm-
 axō monna o swanets'e xobotša m-
 o rwal xore a wa ngwana wa mok-
 ho yo wa tereša, le yēna monya-
 kêle. Ke ditaba tše di no bōnaxo
 ke matswale wa bōna.

Monna ke ele seōtswa, a wa mo-
 sadi o tla leka xo ômana, empa a ke
 seke a dira setô, fêla e ka nore
 ke mong wa mosadi a ka moswara
 ke moka a molifiša, byale mohlomo-

796

K34/82

85

ng, monna a na selô, byale xona le
dikhon, tšā moredi wa xaxwe, o swa
netsē xo Kxopêla dikhomo xa mosadi, xe ba
o Kwana a wa wa mofa ke moka a
lefa molato.

E mpa xe bootswa bo dira ke mosadi
fêla monna a sa mōne, a nobō-
na ka bana, a wa xaxona molato
em pa phapanō yōna etla noba
xōna. Bana bōna wa ba bōna x-
ore ba swana le mokête, byale
a ka seke a mothōma ka baka
la polêlō e barexo xona le xoxotsā.
Xoxotsā ke xore bare xe motho dimi-
le, wā fihla wa mothšela Kamo-
siti, o tla bēlēxa ngwana wa
xo swana naxo.

Jaba ena ya xoxōtsā e tibetsē di-
kotse tšē dikholo mo batho, ka xobane

796

K34/82

86

Ke wena monna o le mo xae, mosadi wa kxona xore a tšee madi a motlabo ke a sa nyake xore mpa e be ya monna wa xaxwe. Ke xore o dira ka mokxw-a o, ke papaxwe ngwana are xo mosadi nthša ngwana le tsweleng, kem-o ha ke monna are wa matamela, mosadi ore xo monna ke bone kxwedi.

Mosexare o fa motlabo wa xaxwe, o kopole mohlomong ke a bone kxwedi o tšee a matsatši a mataro, byale la bone a hlapa ka lona.

Byale ke wena monna wa šala o e ya, a wa sehlōtšō modirō wa šona sedirile. Ka xona molato ka xobane a wa mōna, byale kuxe monna le yēna a ka seke a mohlō. Kōmela kudu, ka xobane o tseba xore mosadi o bone kxwedi.

Basadi ba lapa.

Mohumaxadi Marebole Kenqwana
Pōpēla byale a tšea ke baxa mohlabe.
Byale mosadi yo o ile a tšea mosadi
dixa mašumu yo we leina laxaxwe
elexo Mamotetwee ke mosadi wapele
Byale ka morako, Mokxalabye yo ba
xoha bare ke Mamoxaxare, a ya ka
Marebole a fihla a re xo yēna, a wa
Kxōna xo tšea, o tšere ka lapeng le
le nyana, nka be o tšee ka lapeng le
lexdo.

Mamoxaxare ke Mašumu byale lapa
le lexolo ke la Maboxanyane ngwana
Dhekwane byale ana le ngwanaw.
a ngwananyana leina laxaxwe ele
Mokxadi a wa ke moka a napa a
ya a tšea Mokxadi ngwana Mašum-
u. Ke mosadi wa bobedi, byale ba

796

K34/82

88

sadi ba bedi bya bōna ke bo ngwan-
a Mašumu.

Byale ka xobane ko wa Kxorong ya b-
ōna baxa Mašumu yo mokolo ke mabo-
xanyane, byale bana baxaxwe xe ba ija
difeka ba ja pele, ke moka ka moraxōx-
o kxona xo ija bana ba ba balatela.
Ka xoriale Mamotetwa e swanets'e
xone e be yo monyana byale yo mokolo
e be Mokxadi. Xo ile xwaba byale, Mo-
kxadi ke yo mokolo, o latela ke mo-
adi wa pele Mamotetwa ke bokolo
bya bōna bya xo tšwa Kxorong ya
xa Mašumu, byale le bokadi ba sw-
anets'e xo sepela ka ōna mokxwe
owe.

Morwa Mokxadi ke Mafotša, ke tla
leka xohlaloša xohlatlamaana xaba-
sadi. Mafotša basadi baxaxwe ke

796

89

K34/82

Mafêfêra ngwana Pôpêla otlile xa rakhadi wa xaxwe, empa re swanets'e xoxopola xore Mafokha ke Motloholo waxa Mašumu, a se Motloholo wa xa Pôpêla. Byale ke mosadi wa xaxwe wa pele, xaxona mosadi yo a katlaxo a mofeta lexe a ka noya a tšea xa malome wa xaxwe, empa ngwana wa malome wa xaxwe e tla foba yo moxolo monneng wa xaxwe, eseng boxolong bya mo Kxorong ya xa Mohlabé, mong wa Kxôro ke yêna Mafêfêra, waxa malome wa xaxwe o tla šala ngwana Pôpêla nthaxô.

Ka moraxô a tšea Dithšila ngwana Mabakane, o latêla Mafêfêra. Mosadi wa boraro Mapholo ngwana lewele o latêla Dithšila, Mosadi wa bone Mampuru ngwana Dhobetsane o

796

K34/82

90

latela Mapholo. Mosadi wa bohlanano
 Makoše ngwana Myene o latela Mam-
puru. Mosadi wa botselela Dhōbēla
 ngwana Mašumu ke ngwana wee
 malome waxaxwe, o latela Makoše.
 Mosadi wa bušupa Mokxatli ngwa-
 na Rethšōši o latela Dhōbēla. Mos-
 adi wa xo rōba menwana e medi Mp-
yafe ke ngwana Mašumu ke walapa
 le lengwē. Mosadi wa xo phetha mo-
 nwana ka o tee Madimabe ke ngwa-
 na Saai o latela Mpyafe. Mosadi
 wa lesome Masenkele ngwana R-
 axanya ke mosadi wa mafellō.
 Byale Mafêfêra o tšerwe kadi-
 kxomo tša sethšaba, ke xore kxōrō
 e ngwe le e ngwē e nthša kxomo
 ba yo tšea mmabōna.
Dithšila ba motšere ka dipudi tša

796

K34/82

91

Kxōrō. Mapholo le yēna ba motšere ka dilō tša Kxōrō. Mampuru le yēna o tšerwe ka dilō tša Kxōrō. Makōšē o tšerwe ka dikxomo tša xo tšwa Molawa le Matsebe ke bana ba mohumaxadi Mafêfêra. Shōbêla o tšerwe ka dikxomo tša xo tšwa Molawa moxolo wa Matsebe. E mpa xana mo xa mohumaxadi Mafêfêra dikxomo tše dingwê tša xo mofetšisa ke tša xo tšwa Matsebe Kxuitšedi ya Mafotša yo we a xo tšea ke bana Mokotê. Mokxatli o tšerwe ka dikxomo tša Kxōrō. Mpyafê o tšerwe ka dikxomo tša xo tšwa Mahlako moredi wa mokxatli yo we a ilexo a tšea ke bana Sekoka, ke xore yēna ke nqwetši wa Mafotša, fêla ka baka la xore nqwana wa mošema-

796

K34/82

92

nyana o be a se xōna ka mowe lapeng a wa mokhalabye a dula naē, empu mola xobe le ngwana wa mohlankana, o be a tšara mokhalabye are matswale. Madimabe o tšerwe ka dikxomo tša kxōnō. Masenkêle o ile a tšeiwa ka dikxomo tša xo tšwa Masilu moredi wa Mapholo yowe a ilexo a tšea ke baxa Pōpêla. Byale le yêna Masenkêle xe a le bele tšê mokhalabe o be a swanetšê xore matswale, byale mohlankana a hlōka ka mowe lapeng le we, o be ana le yêna monyana yowe a xo tšea ke baxa Pōpêla fêla.

Byale xana mo xare xa basadi ba mokhalabye yo, re bolêla ba baxolo. Xe ele Mafêfêra yêna a wa tšea xaxwe ke hla lušitšê. Byale xona

796

K34/82

93

le mosadi yo Dithšila yo we a xobikiwa ka moraxo xa Mohumaxadi, le hono o boēla moraxo, o tšile o feta ke Dhōbēla ke yēna yo we a latelaxo Mohumaxadi Kabaka la xore ke ngwana wa malome wa xaxwe.

Dhōbēla o la tēla ke Makošē ka baka la xore o tšerwe ka dikxomo tš'a a basadi ba Mohumaxadi. Byale baxo xepela ka molaō ba feletšē byale ke moka xo tšena ba sadi ba xo tšeiwa ka dikxomo tš'a Kxōrō.

Ka moraxō xa Makošē byale ke Dithšila byale ke moka xo fedile, xo tloxa ka Dithšila xo ya fase, ba Kxet-holoxana ka xo tšeiwa xa bōna. Byale mo basading, ba we banaxo le baxa libō ke basadi ba ba rarō, ba baxo tšeiwa ka dikxomo tš'a Kxōrōawa

796

K34/82

94

a bane ba xadibô. Byale boxolo bya bôna bo ka seke bya bonaxala.

Byale xona le basadi ba babedi keba Mpyafe le Masenkêle ba we elexo betši ba Mokxalabye, ka baka laxo hloka bahlankana, byale mokxalabye a dula le basadi ba we. Bôna bana le baxadibô ba bôna, enpa le xa xole byale ba ka seke ba feta basadi ba we, ba swanetsê xo latêlana ka xo tšeiwa xa bôna, kabaka laxore Mapholo le Mokxatli ba tšerwe ka dikxomo tš'a Kxôrô.

Byale ngwetši wa Mapholo o feta wa Mokxatli, ka baka laxore Mapholo o bikusile pele. Ke ôna mola-ô wa xo latêlana xa basadi ba Monna o tee.

Byale o ka bôna xore Kxoš'i e

796

K34/82

95

ebe e na le basadi ba bantši, ka xoria-
lo motse le ōna ke o mokolob.

Monna a jele ka ngwakong, o jela
kxorong. Byale xe ba faxile tša xo
ja ke moka ba rwala ba isa kxo-
ng, byale a krobakana xōna, byale
ke moka ba ja tša xoja. Maušwa
a we xe a ba šitile, a ba we a sa
ngatiwaxo ke moka ba mavolla lekxa-
xo ba fa dimpya.

Byale xe ona le basadi ba bantši ka
mokxwa o, xe ele wena molata le
ngwaxa a o fetshe ba ka phakisa b-
a xobolaya. Byale ka xobame ke kxo-
ši a wa xaxona taba, ka bakala
xore mošate a xohloke batho.

Medirō ya malapa e dira ke ba-
tho, xe a ekwa mosadi yo mongwē
alla ka se sengwē ke moka e na

796

K34/82

96

re kwa wa banna ba dutš'i kxorong
 ke moka ara monna yo mongwê xore
 sepela o dira modirô wa xore, ke moka
 a ya a dira.

Xe ele xo rōbala ka mengwakkong ya
 bōna o swanetš'e xo nobala matsatš'i
 a xaxwe, ka mokxwa o a tsebaxo, ka
 xobane a hlōka xodira byale a wa le y-
 êna baka mola ya ka malaô. Xoba kw-
 ano ya xaxo le bōna eka seke ya
 ba nthse.

È mpa le xaxo le byale mamoratwe
 o swanetš'e xoba xona, yo we a
 rexo xa leka xōna a seke a nyaka
 le xotloxa, byale xa na mowe xare
 xa basadi ba we, mamoratwe ebe
 ele ngwana Moyene Makōš'e.

Byale xa xobelatš'e xe mamoratwe
 a le xōna, fêla molaô wa monna

796

K34/82

97

wa basadi ba bantšhi, o swanetšhe xo
tsoxa e sale xosasa ke moka a tša-
ma a ba tsošetša, le xōna a seke
a hlwa a badiša, a wa mowe ba
ka seke ba belaela kudu le xe ka
dipelong ba betaela a wa xaxona
molato.

Xo byale xe xona le tlala, o swan-
etšhe xoba sella kamoka ka xoleka-
na, fêla xe mosadi a na le ditšom-
o tša moredie, a nthša e ngwê e e
re kışa, a wa thoto e we ke ya
mosadi yo we a letse. Byale xo tla
nwe yēna ka noši a bêla yo we
xoba ba we a bêlanaxo nabō.

Xe dintlo tša bōna dirutluluxile
o swanetšhe xore a ba rulelle, le
modirō o mongwê le o mongwê o
~~sa~~ swanetšhe xo ba dirêla, a wa

796

K34/82

98

o tla axa motse ka xovato mowe.

Byale mosadi yo mongwê le yomongwê o na le mati waxaxwe. Byale xone yo^{ke} mati wa yo, o tla bōna xe ba faxile tšā xoja o tla kwa babi-tšana, ke moka ba ija mōxō.

Byale le medirong e mengwê ba thušana, byale ka modirō waxo šila mmela le modirō waxokxella le xo rōba dikxone. Lexe ba axa mafate a bōna ba axišana, byale ke kwanō ya bōna.

Byale ba ka no omana tšatši le lengwê ba ballana tšā kxole, mohlomong ba ba balwa. Ba bolana le batlabo, waba wa bōna eka bakka se sa kwana. O seke wa tsena ka xane xa bōna ka moswana o tla bōna ba kwana.

196

K34/82

99

Xe mosadi yo mongwē á faxile
 tsā xoja, yola a sa faxa, o swane-
 tsē xo bitsā bana xa mōxō le ban mm-
 a bōna ke motša ba ja. Byale ka m-
 oswana yola le yēna o swanetšē
 xo dira byale. Xe mmaxō bōna a
 e tile, bana ba xaxwe ba swanet-
 šē xo šala le bana ba xaxwe. Ewe
 ke Kwanō ya basadi ba monna
 ka o tee.

~ MDS ~ 796